

KuPlet, KadeřniKa

KUPLET KADERNIKA

[zpíval Ferenc Futurista
v kabaretním vystupu
Eduarda Basse «Armáda spásy»
z r. 1920]

Ja jsem býval kadeřníkem,
převelikým bezbožníkem,
já jsem dámy, kadeřil,
na Boha jsem nevěřil.

Frizérství je živnost divná,
musí k ní být nožná hřívna.
Těžké práce kladou se
často na pucifouse.

Jednou mistr pokynul mi:
«Pane Jiří, vezmou kulmy,
zajdou k paní Andule,
udělat jí ondule!»

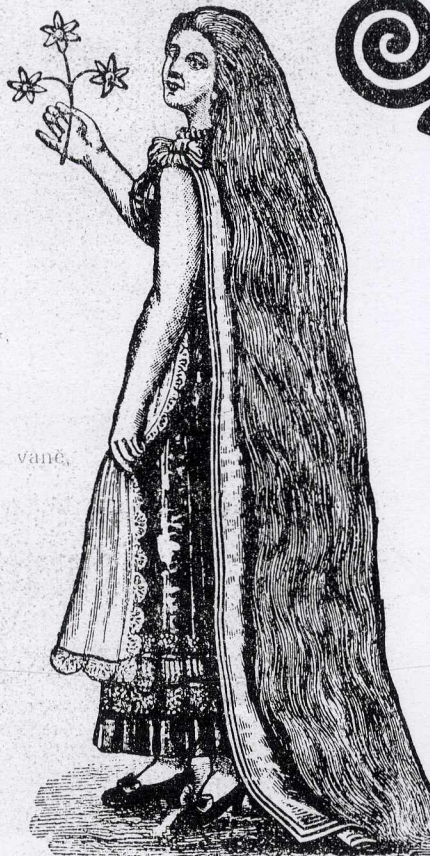
Nikdo se mne na to neptá,
jakou měla dokoletáž,
zůstal jsem jak opáfen,
zrovna lezla z vany ven.

Leknutím jsem zavolal já:
«Milostpaní, Ježíšmarjá!»
Než jsem křiknul »fuj tajbl!«,
už mě chytila za lajbl.

Zavolal jsem jméno Páně,
vtom však když mně táhla k vaně,
ze sprchy proud vody chrst,
v čemž jsem viděl boží prst.

Vylatěl jsem ihned ze vrat,
v duši mě se udál převrat,
viděl jsem: kdo špatný je,
toho Pánbu polije.

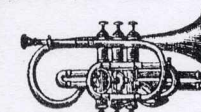
A teď u Armády spásy
člověk jenom vzpomíná si,
jaký býva mizera,
dokud dělá frizéra.

Redakce: Karel Vašíček; výtvarník: Mi-
roslav Melena; foto: František Krastl;
typografická spolupráce: Lubomír Kus,
Vydalo DPB v lednu 1967. Vytiskly Mo-
ravské tiskárnské závody, n. p. Olomou-
c, prov. 22, Dstřava 3, Hollarova
14; Cena: 1,50 Kčs.

divadlo petra bezruče

OBRÁCE NÍ FERDY ŠE PIŠTO RY

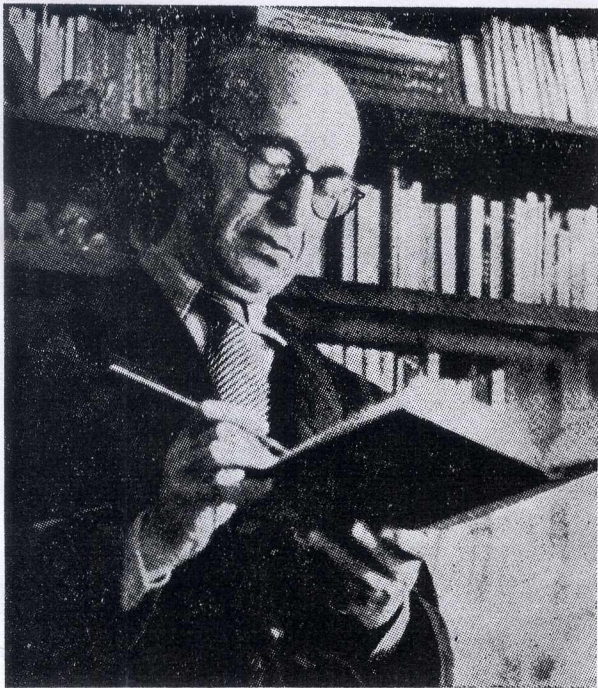

Veselohra o třech dějstvích

Napsal František Langer

Režie: Zdeněk Pošival
Výprava: Otakar Schindler
Hudba: Petr Mandel

Ferdys Pištora: Alexander Postler
Starý Pištora: Milan Sulc
Kníže: Jan Filip
Důstojník A. S., profesor Kosterka: Jar. Těšitel
Faltys, komisař: Jeroným Horák
Rosenštok, směnárník: Milan Koutný
Vejrostecký zloděj: Jan Odl
Dostál: Jiří Havel
Sklepník: Ivan Misar
Strážník: Jan Králík
Sestra Tereza: Monika Pošivalová
Irma Pištorová: Štěpánka Ranošová
Dostálka: Ludmila Bednářová
Kamila: Jana Postlerová
Představení řídí Jan Králík
Text sleduje Marie Minská
Přestávka po prvním dějství

František Langer

88 — 1965

maturity na gymnasiu v Praze (1907) studoval na kařské fakultě Karlovy university (doktorát 1914). V první světové válce byl r. 1916 na haličské frontě lékařem, později vstoupil do čs. legií v Rusku a stal se aktivním důstojníkem zdravotnictva. Zároveň se věnoval literární a dramatické tvorbě a v l. 1935 až 1938 byl dramaturgem Městského divadla na Vinohradech. V červenci 1939 emigroval přes Polsko do Francie, kde pracoval jako šéf zdravotnictva čs. armády. V této funkci pokračoval i v Anglii, kam odešel po porážce Francie a kde působil ve prospěch Československa i literárně a publicisticky. Vrátil se v červenci 1945 a doté se věnuje literatuře. R. 1947 byl jmenován národním umělcem. — Zemřel v r. 1965.

První literární činnost projevoval Langer už jako žák na gymnasiu; psal básně, prózu i divadelní hry a uveřejňoval je ve studentských revuích. První známější literární pokusy (povídky) publikoval časopisecky ještě za studií. Na formování jeho uměleckého

profilu působil styk s anarchistickými literáty z pražské kavárny Demínky (Mahen, Šrámek, Neumann, Toman, Mareš, Kácha aj.) a přátelství s bratry Čapky i veřejná činnost (spolu s J. Haškem zakládal Stranu mírného pokroku v mezích zákona, byl členem Skupiny výtvarných umělců, jejíž orgán Umělecký měsíčník spoluredigoval v l. 1912 — 14).

Po návratu z první války se projevuje v jeho nové umělecké tvorbě obrát. Strohá dokonalost formy už nestačí. Langer hledá cestu ke skutečnosti a objevuje drobného, všedního a nepatetického člověka, kterého kreslí s dobrosrdečnou rozsařností, duchaplným vtipem a jemně ironickým humorem. V dramatech klade základní otázky lidského života: lásky, smrti, vraždy, svědomí, viny, zlidštění vztahů mezi lidmi i jejich odlidštění v soudobém společenském řádu.

Cestu na jeviště si otevřel veselohrou Velbloud uchem jehly, příběhem o bohatém synáčkovi, který okysličí krev svého rodu sňatkem s chudou dívkou. Hru zaplnil postavičkami, které prozrazují svou příslušnost k pražskému předměstí dvacátých let; jejich svět zobrazuje Langer idylicky; obratnost v dramatické technice mu umožnila funkčně využít i prvků sentimentality a konvencí blízkých tehdejšímu publiku. Největšího úspěchu dosáhl Langer dramatem Periferie, obměňujícím základní motiv Dostojevského románu Zločin a trest. Ústřední myšlenkou je otázka svědomí, problém viny a vykoupení, zlého činu a pokání. Tato myšlenka se pak v různém zbarvení i osvětlení objevuje i v jeho dalších hrách (Obrácení Ferdyše Pištory, Andělé mezi námi, Dvaasedmdesátka, k níž použil námětu O. Scheinpflugové). Relativity v morálce založené na bezohledném dobývání hospodářského zisku si všimá ve své nejméně básnivě, ale nejdivadelněji napsané hře Manželství s r. o.; v polurární kdysi Jízdní hlídce řešil otázku družnosti lidského kolektivu a jeho nepatetického hrdinství v okamžicích obklíčení mnohonásobnou přesilou. Ze znalosti divadelního a hereckého prostředí vyrostla hra Jiskra v popelu.

Svůj láskyplný a bezprostřední vztah k dětem uplatnil Langer jak v několika loutkových hrách, tak v prozaických dílech (legionářská kniha Pes druhé roty, detektivka Bratrstvo bílého klíče, protifašistická próza Děti a dýka, Pražské legendy aj.). Jeho paměti Byli a bylo, slohově ukázněné a střídme v kresbě vlastního života, přináší zvláště cenné vzpomínky na J. Haška a bratry Čapky. Č

(Podle slovníku českých spisovatelů, Praha 1964)

PRO KAŽDOU
PŘÍLEŽITOST
VÁS MÓDNĚ
OBLÉKNE

**MÓDNÍ DŮM
OSTRAVICA**

Kabaret v Kravíně

byl pokračování blahodárné činnosti Strany mírného pokroku v mezích zákona. Dostal jméno U bratří Makabejských, nevím, kdo jej tak pokřtil. Na zahájení a na první představení byli pozváni různí kabaretní koryfeje, ale většinou nepřišli, vyplňovali jsme tedy program jak se dalo. Na některých pozdějších večerech vystoupili Longen a Eduard Bass, tato představení jsem neviděl. Lituji hlavně, že jsem také promeškával první divadelní produkci kabaretu Sklenice černé kávy, prý již starší Haškův dramatický výrobek.

V novém podniku byla zachována souvislost se Stranou mírného pokroku dvěma částmi programu: předně, že se pokaždé na začátku večera zpívala její hymna a za druhé, že Hašek, podle plakátů, měl mít vždycky přednášku vzdělávacího obsahu, ale to bylo dodržováno jen někdy.

Když jsem po delší přestávce zas šel do Kravína, bylo to proto, že Drobílek sháněl všechny gramotné členy strany, aby pro obecenstvo napsali nějakou původní divadelní hru. Půlhé kabaretní programy prý neměly spolehlivou přitažlivost, ačkoli na plakátech v oknech Drobílek sliboval Hašlera a exotické tanečnice. Když už drama, tedy v něčí hlavě

se zrodil plán hned na celou trilogii, a aby byla dost moderní, bude mít téma technické a jednotlivé hry se budou nazývat Pevnost, Pružnost a Tažnost. Avšak hned první hra Pevnost jednala o zcela konkrétní pevnosti čili o vojenském festuňku. Podle toho, že pevnost byla umístěna na tyrolsko-italských hranicích a tuto lokalitu znal podrobně jedině Mach z dob svého vojančení, nápad pravděpodobně vyšel od něho. Pamatuji se z chatrného obsahu hry, že pevnost je hlídána vojákem Švejkem. Za ním přijede z Prahy jeho bytná, paní Blažková, a za tou magistrátní adjunkt a tajný básník Vyskočil, který je do ní nešťastně zamilován. Také nějak se ve hře vyskytne vynálezce Prokop Diviš, který měl provázet děj poznámkami a poučkami obecného rázu, a Karel IV., z ohledů státoprávních, protože tamnější část rakousko-uherské monarchie kdysi přivtělil na čas k české koruně. Na inspekci přijede do pevnosti vachmajstr, a z toho všeho a za tak bohaté účasti vznikne dramatická zápletka, kterou jsem dočista zapomněl. Pamatuji si z ní, že jsem ve své úloze nešťastného milovníka seskočil se skály do propasti. Na vysokých kamnech, která byla tou skálou, se objevil hned pamětní nápis na kusu lepenky: »S této skály seskočil Vyskočil, básník a adjunkt český.«

První zajímavostí hry bylo, že byla dvojjazyčná. Česko-německá. Proto, že do Kravína docházel stálý host, jakýsi bodrý Němec, a tedy s ohledem na přítomnost druhého zemského jazyka, kterému jsme měli programem strany předepsanou úctu. A také proto, že děj

se odehrával v ovzduší c. k. armády, jejíž služební řečí byla němčina.

Další zajímavostí hry bylo vzkříšení Švejkova, který sem přišel z dřívějších Haškových povídek o něm, a tady poprvé ukázal, že by mohl ve své existenci pokračovat. Byl ovšem u nás předveden jinak, než jak ho pak Hašek psal. Lada kreslil a Noll hrál. U nás jej totiž ztělesnil pan Sýkora, elegantní obchodní příručí, mladý a hezký, který byl pro úlohu zvolen proto, že chodil právě ve vojenské uniformě, byl zrovna fraj-trem a na dovolené. Přitom byl jediný z nás, kdo uměl hrát, protože byl divadelní ochotník, a dokonce komik. Starou Blažkovou hrál Hašek, někdo z domu mu půjčil ženské šaty právě tak pro kvartýrskou. Karla IV. hrál dr. Forster a Mach si zahrál Prokopa Divíše. Jemu patřil závěrečný šlusakt dramatu, kdy pod otevřeným deštníkem rezonýroval o morálce vyplývající ze hry a zakončil ji slovy: »Blýská se, prší, z nebe padá mnoho vod, teď půjdu domů vynaléztí hromosvod«. Pevnost se hrála třikrát, pokaždé »při plném domě«.

Příští hra, kterou jsme si napsali, také ještě pro Kravín, se jmenovala Pogrom na křesťany v Jeruzalemě. Je prý zachována celá, předpokládám ovšem, že po několikerém opisování vypadá podstatně jinak, než jsme její originál svěřili do úschovy našemu elegantnímu archiváři dr. Novákovi. Dramaturgem atakdále byl zas Drobílek, ale původní rukopis by měl nést stopu několika rukou, protože byl psán současně u několika stolů. K autorům přibyl tentokrát Mahen z Brna, nepsal však určitý part, ale

roztrušoval své verše porůznu, jistě ty nejujímavější ve hře jsou od něho, a ovšem od Macha. Některé osoby, které vystoupily již v pevnosti, se měly stát po vzoru commedie dell' arte stálými postavami, které by šly ze hry do hry. V této hře se prozatím objevili Blažková hraná Haškem a já jako Vyskočil. Prokop Diviš byl vyměněn Machem tentokrát za profesora Drtinu, aby mohl glosovat a rezonýrovat současněji a z tehdy aktuálních hledisek. Dobrý voják Švejk chybí, jeho představitel musel narukovat zpět k regimentu.

Hra to byla velkolepá, vyžadovala dokonce komparso. Finále měla úžasné: Po skončení dramatu číšník obcházel stoly s mísou, vrchovatě plnou kostí z kuchyně, aby ukázal, co zbylo z křesťanů předhozených židy lvům.

[Jaroslav Langer: Byli a by-
lo, Praha 1963]

PRO KAŽDOU
PŘÍLEŽITOST
VÁS MÓDNĚ
OBLÉKNE

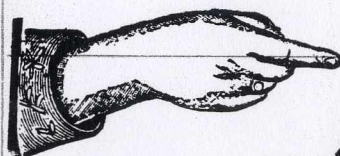
MÓDNÍ DŮM
OSTRAVICA

Ferdyš Pištora
ALEXANDER POSTLER

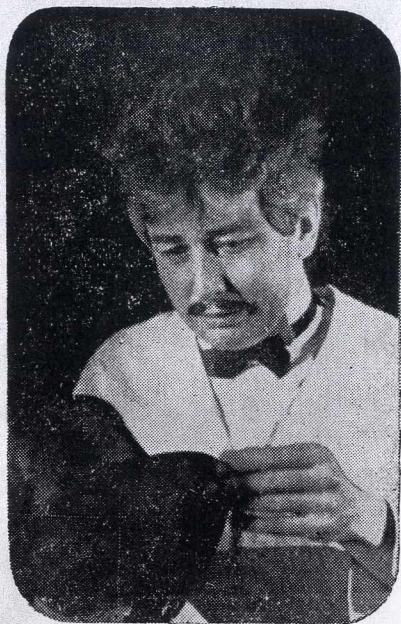

Irma — Stěpánka Ranošová

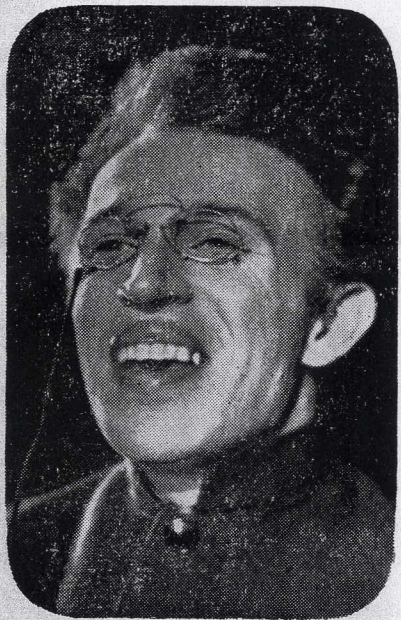
Stary Pištora — Milan Šule

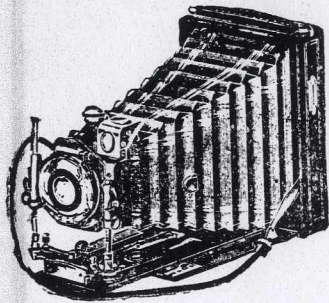
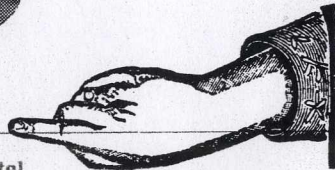
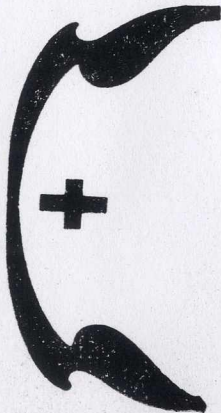

Kníže — Jan Filip

Důstojník — Jaroslav Těšitel

Sestra Tereza
MONIKA POŠIVALOVÁ

Photograph
FRANTIŠEK KRASL

